

Projekta Nr. 4.2.2.5/1/23/I/001 "Dalība starptautiskos izglītības pētījumos izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas attīstībai un nodrošināšanai"

2024. gada 4. ceturkšņa (turpmāk – pārskata periods) progressa ziņojums

Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (*Organisation for Economic Co-operation and Development*) (turpmāk – OECD) Izglītības pētniecības un inovāciju centra (*Centre for Educational Research and Innovation*) (turpmāk – [CERI](#)) aktualitātes

Sniegti papildinājumi OECD sagatavotajā Latvijas aprakstā (*Case study*), kas iekļauts ziņojuma "Visiem ir svarīga izglītības pētniecības rezultātu izmantošana rīcībpolitikā un praksē dažkārt" (*Everybody Cares About Using Education Research in Policy and Practice Sometimes*) projektā. Ziņojums tiek sagatavots publicēšanai 2025. gadā un labas prakses piemēri tajā iekļauti par ASV, Vāciju, Čīli, Japānu, Apvienoto Karalisti, Nīderlandi un Latviju. Latvijas gadījumā sniegts apraksts par Valsts pētījumu programmu izglītībā, kas veidota atbilstoši dizaina domāšanas metodei. Tāpat, sniegti komentāri ziņojuma projektam "Izglītību ietekmējošās tendences 2025" (*Trends Shaping Education 2025*), ko OECD publicēs 2025. gada 25. janvārī.

20.-22. novembrī nodrošināta dalība CERI 111. valdes sanāksmē, kurā sniegti komentāri par OECD piedāvātajiem topošajiem ziņojuma "Digitālās izglītības pārskats 2025" satura jautājumiem un sniegta informācija par Latvijas skolēnu sniegumu radošajā domāšanā un datorpratībā.

Eiropas Komisijas Pastāvīgās indikatoru un mērķrādītāju grupas (*Standing Group on Indicators and Benchmarks*) (turpmāk – [SGIB](#)) aktualitātes

2024. gada 28. novembrī Eiropas Komisija publicēja ikgadējo "Izglītības un mācību pārskatu 2024" ([Education and Training Monitor](#)), kura caurviju temats ir mācīšanās ilgtspējībai. Jaunatne atbalsta ilgtspējības vērtības un vidēji 83,6% astoto klašu skolēnu Eiropas Savienībā (turpmāk – ES) un 71,6% astoto klašu skolēnu Latvijā uzskata, ka svarīgi ir mainīt katra dzīvesveidu tā, lai tas vairāk ietvertu rūpes par vidi, taču praktiskus soļus Latvijā veic 23% astoto klašu skolēnu, un ES vidēji – 30% skolēnu. Ziņojums arī monitorē ES valstu progresu Eiropas Izglītības telpas mērķu jomā – Latvija ir sasniegusi daļu no Eiropas Izglītības telpas mērķiem, par kuru sasniegšanu līdz 2030. gadam ir vienojušās Eiropas Savienības dalībvalstis, taču vairāk centieni jākoncentrē skolēnu ar zemām kompetencēm īpatsvara mazināšanā. Vairāk par jauno pārskatu lasāms Izglītības un zinātnes ministrijas (turpmāk – IZM) [paziņojumā](#) medijiem.

OECD Izglītības sistēmu indikatoru programmas (*Indicators of Education Systems*) (turpmāk – [INES](#)), kā arī Izglītības ekonomikas, darba tirgus un sociālo rezultātu datu vākšanas un attīstības tīkla (*Network on Data Collection and Development on Economic, Labour Market and Social Outcomes of Education*) (turpmāk – [LSO](#)) un Tīkla sistēmas līmeņa aprakstošas informācijas apkopošanai un pieņemšanai par izglītības struktūrām, politikām un praksi (*Network for the Collection and Adjudication of System-Level Descriptive Information on Educational Structures, Policies and Practices*) (turpmāk – [NESLI](#)) aktualitātes

Nodrošinot datus 2025. gada ziņojuma "Īsumā par izglītību" (*Education at a Glance, EAG*) rādītājiem, Centrālās statistikas pārvaldes kolēģi pārskata periodā sagatavoja un iesniedza Eiropas Statistikas birojam *Eurostat* vairākas datu veidlapas, kas tiks izmantotas ziņojuma sagatavošanā: datus par izglītības personālu, par klašu lielumu, par izglītības iestādēs uzņemtajiem, u.c. Oktobrī nodrošināta dalība NESLI un LSO sanāksmēs un INES 34. darba sesijā. Sanāksmēs pārrunāti "Īsumā par izglītību 2024" publicitātes pasākumi. 16 valstīs notikušas EAG prezentācijas ar OECD ekspertu iesaisti, sešās no tām, t.sk. Latvijā, ar izglītības ministra piedalīšanos. Šādi pasākumi vairo ziņojuma publicitāti, turklāt, EAG 2024 ir visvairāk

4.2.2.5. projekta 2024. gada ceturrtā ceturkšņa progressa ziņojums

lejuplādētā no OECD publikācijām 2024. gadā. Sagatavojot jauno 2025. gada EAG, rādītājos nozīmīga vieta tiks atvēlēta Pieaugušo prasmju pētījuma PIAAC datiem, izmantoti tiks arī PISA un TIMSS dati. EAG 2025 caurviņu temats ir augstākā izglītība, tādēļ dalībvalstīs notiks datu apkopošana par studiju programmu pabeigšanu, tajā tiks izmantoti tikai īstās kohortas dati.

Starptautiskās izglītības sasniegumu novērtēšanas asociācijas (*International Association for the Evaluation of Educational Achievement*) (turpmāk – IEA) Starptautiskā datorprasmju un informācijpratības pētījuma (*International Computer and Information Literacy Study*) (turpmāk – [ICILS](#)) aktualitātes

Pārskata periodā notika videomateriāla ideju izstrāde, saskaņošana un filmēšana par ICILS 2023 pētījuma saturu, rezultātiem un tā popularizēšanu sabiedrībā. Video mērķauditorija: skolotāji, direktori, skolēni, vecāki, u.c. interesenti. Video izplatīts gan sociālajos tīklos, gan nosūtīts pētījuma dalīb skolām. Notika individuālo ICILS 2023 testa rezultātu sagatavošanas skolām. ICILS 2023 pirmo rezultātu paziņošanas pasākums un ekspertu diskusija notika 2024. gada 12. novembrī. Rezultāti rāda, ka datorprasmju vērtējumā Latvijas skolēnu sniegums ir 509 punkti jeb septītā vieta 31 valsts vidū. Tas vērtējams kā ļoti augsts rezultāts un ir augstāks par pētījuma dalībvalstu vidējo rezultātu (476 punkti). Latvijas skolēnu vidējais sniegums algoritmiskās jeb skaitļojošās domāšanas testā ir 495 punkti, kas atbilst devītajam augstākajam rezultātam starp 21 dalībvalsti. Latvijas astoto klašu meiteņu vidējais sniegums ar 520 punktiem ir trešais augstākais starp Eiropas valstīm aiz Čehijas (527 punkti) un Dānijas (531 punkts) meitenēm. Latvijas meiteņu sniegums datorprasmēs ir nozīmīgi jeb par 22 punktiem augstāks nekā zēnu sniegums, savukārt algoritmiskās domāšanas testā meiteņu un zēnu sasniegumi Latvijā ir vienādi (495 punkti). Pasākuma ieraksts un prezentācijas pieejamas [IZM vietnē](#).

IEA Starptautiskā matemātikas un dabaszinātņu izglītības attīstības tendenču pētījuma (*Trends in International Mathematics and Science Study*) (turpmāk – [TIMSS](#)) aktualitātes

4. ceturksnī noritēja darbs pie TIMSS 2023. gada pētījuma cikla primārās datu analīzes, gatavojot nacionālo ziņojumu par TIMSS 2023 Latvijas rezultātiem starptautiskā un Latvijas mērogā. Iegūtie rezultāti tika prezentēti 4. decembra konferencē, akcentējot nākotnes potenciālos izpētes jautājumus un diskusijas iespējas, lai nodrošinātu un veicinātu Latvijas izglītības sistēmas attīstību. TIMSS 2023. gada ciklā Latvijas ceturto klašu skolēnu sniegums matemātikā (534 punkti) ir nozīmīgi augstāks par pētījuma dalībvalstu vidējo sniegumu (503 punkti), un starp 58 pētījuma dalībvalstīm ierindo Latviju 14. vietā. Dabaszinātnēs 58 valstu vidū Latvijas skolēni ierindojas 21. vietā (526 punkti), kas arī ir augstāks sniegums par pētījuma dalībvalstu vidējo sniegumu (494 punkti). Salīdzinot ar iepriekšējo TIMSS pētījuma ciklu 2019. gadā, Latvijas ceturto klašu skolēnu sniegums, joprojām paliekot virs dalībvalstu vidējā, matemātikā ir samazinājies par 12 punktiem, dabaszinātnēs par 16 punktiem. Vairāk par TIMSS pirmajiem rezultātiem lasāms [IZM paziņojumā](#) medijiem.

IEA TIMSS 2019. gada cikla sekundārās datu izpētes posma aktualitātes

Pārskata periodā papildus TIMSS 2019. gada cikla rezultātu un 2024. gada 9. klašu centralizētā matemātikas eksāmena rezultātu salīdzinājumam, tika veikts valstu STEM rezultātu uzlabošanas aktivitāšu monitorings, lai noskaidrotu un paplašinātu aktivitāšu iespējas arī Latvijas situācijai, tāpat 21. oktobrī Valsts izglītības satura centra organizētājā [seminārā](#) tika ziņoti padziļinātās izpētes rezultāti un to izmantošanas iespējas skolotājiem. Padziļinātās izpētes rezultāti tika prezentēti 4. decembra [konferencē](#), ļaujot plašākai auditorijai iepazīties ar rezultātiem un apzināties reālo situāciju un izglītības pamatu nozīmi tālākai izaugsmei.

OECD Starptautiskā mācību vides pētījuma (*Teaching and Learning International Survey*) (turpmāk – [TALIS](#)) 2024. gada cikla datu vākšanas posma aktualitātes

4.2.2.5. projekta 2024. gada ceturktā ceturkšņa progress ziņojums

Tika veikta pētījuma konsorcijs sagatavotās datu versijas V2.0 Latvijas datu galapārbaude un apstiprināšana, kura ietvēra visu mainīgo un to aprakstu pārskatīšanu un kontroli. Tas nodrošina datu nākamās versijas sagatavošanu, kuru jau varēs lietot datu analīzē. Sagatavota informācija par pētījuma izlasē iekļauto Latvijas skolu sadalījumu atbilstoši skolas tipam (pamatskolas, vidusskolas, ģimnāzijas) un urbanizācijai (Rīga, valstspilsētas, pilsētas un lauki). Kopā pētījuma datu failā būs pieejamas informācija, ko snieguši 4 557 Latvijas skolu skolotāji.

OECD Starptautiskā skolēnu novērtēšanas programmas pētījuma (*Programme for International Student Assessment*) (turpmāk – [PISA](#)) 2025. gada cikla datu vākšanas un primārās datu izpētes posma aktualitātes

Pārskata periodā uzsākta pamatpētījuma skolu izlases veidošana – starptautiski saskaņoti izlases veidošanas nosacījumi un apjoms, kas paredz 286 skolu iekļaušanu izlasē. Notiek pamatpētījuma instrumentārija sagatavošana – pārbaudīts un precizēts testa uzdevumu un aptauju saturs un vizuālais izkārtojums. Pabeigta skolas līmeņa materiālu (pētījuma vadītāja rokasgrāmatas, testa vadīšanas scenārija, veidlapu u.c.) adaptācija un starptautiskā saskaņošana pamatpētījumam.

2024.g novembrī Latvijas pārstāvji piedalījās trešajā PISA 2025 nacionālo pētījuma vadītāju un datu vadītāju starptautiskajā sanāksmē, kurā tika apskatīti šādi būtiski pamatpētījuma sagatavošanas jautājumi: (1) pamatpētījuma dizains, (2) izmēģinājuma pētījuma kognitīvo testu rezultātu un analīzes apkopojums un pamatpētījumam izvēlēto dabaszinātņu uzdevumu apskats, (3) izmēģinājuma pētījuma aptauju rezultātu analīzes apskats un pamatpētījumam izvēlēto aptauju jautājumu apskats, (4) inovatīvās jomas – mācīšanās digitālajā vidē – uzdevumu apskats, (5) pamatpētījuma izlases veidošanas principi, izlases apjoms, prasības izlases formu aizpildīšanai, (6) matemātikas un lasīšanas jomu uzdevumu rezultāti izmēģinājuma pētījumā un pamatpētījumam izvēlēto uzdevumu apskats, (7) galveno uzdevumu apskats pirms un pēc pamatpētījuma datu savākšanas, (8) izmaiņas testēšanas un uzdevumu vērtēšanas platformās un procesos.

Sanāksmē izskatītie jautājumi ir saistoši visām dalībvalstīm. Sanāksmes laikā dalībvalstīm bija iespēja arī individuāli konsultēties ar starptautisko konsorcijs pārstāvjiem – tika pārrunāti gan izlases veidošanas, gan instrumentu sagatavošanas procesi. Katrs apspriežamais jautājums ietver arī valstu pieredzes apmaiņu, ja tas ir nepieciešams/iespējams. Pirms sanāksmes notika arī ACER organizētais mācību seminārs par IRT (*Item Response Theory*) izmantošanu testa rezultātu analīzē.

Latvijas PISA rezultātu stratēģiskās komunikācijas ietvaros 27. novembrī notika Ilzes Mazpanes, Valsts izglītības satura centra vecākās ekspertes-valsts metodiķes vispārējā izglītībā, OECD organizēta tiešsaistes prezentācija Persijas līča valstīm par Latvijas rezultātiem PISA radošās domāšanas testā un Latvijas paveikto caurviju kompetenču attīstībā, un pedagogu profesionālajā pilnveidē.

IEA Starptautiskā lasītprasmes novērtēšanas pētījuma (*Progress in International Reading Literacy Study*) (turpmāk – [PIRLS](#)) 2026. gada cikla datu vākšanas un primārās datu izpētes posma aktualitātes

Veikta pētījuma instrumentu – lasītprasmes novērtēšanas testu un skolēnu, vecāku, skolotāju un skolu vadītāju aptauju tulkošana, veiktas nacionālās un starptautiskās tulkojuma pārbaudes, to koriģēšana pēc starptautiskās tulkojuma pārbaudes, veikta nacionālās redakcijas aptaujās, starptautiskā instrumentu maketa pārbaude, un labojumi pēc starptautiskās instrumentu maketa pārbaudes un starptautisko instrumentu nacionālās adaptācijas. PIRLS 2026 pilotpētījuma instrumenti ir noslēguma izstrādes fāzē. Izveidota pilotpētījuma dalībskolu izlase.

Oktobrī bija komandējums uz klātienes mācību semināru par PIRLS 2026 pētījuma digitālu administrēšanu un pētījuma testa rezultātu apkopšanu, datu saglabāšanu, nacionālo adaptāciju

4.2.2.5. projekta 2024. gada ceturrtā ceturkšņa progressa ziņojums

veikšanu pētījuma instrumentos, kā arī par darbu ar specializēto aptauju datu apkopošanas programmatūru.

Oktobrī veikta sākumskolu aptauja, lai noskaidrotu latviešu valodas un datorikas skolotāju viedokli par ceturto kalšu skolēnu gatavību lasīt PIRLS pētījuma tekstus un sniegt atbildes uz testa jautājumiem datorā. Aptaujai atsaucās 203 skolas. Gandrīz puse jeb 47% no respondentiem uzskata, ka atbilžu sniegšana datorā būs skolēniem kaut kas neierasts un var radīt papildu stresu, savukārt 55% domā, ka ceturto klašu skolēni pietiekami labi pārvalda datoru un tastatūru, lai atbildes uz lasītprasmes testa jautājumiem vienā līdz trijos īsos teikumus varētu iesniegt datorā rakstiski. Vairāk par aptaujas rezultātiem lasāms to [kopsavilkumā](#).

IEA PIRLS 2021. gada cikla sekundārās datu izpētes posma aktualitātes

Pārskata periodā notikusi dalība Valsts izglītības satura centra š.g. 21. oktobrī organizētajā metodiskajā [seminārā](#) sākumskolas skolotājiem, kura ietvaros skolu pārstāvji iepazīstināti ar konkrētiem uzdevumu piemēriem, kas palīdzēs skolotājiem skolēnu lasītprasmes veicināšanā. Notiek darbs pie PIRLS 2021 sekundārās datu analīzes par skolēnu lasītprasmi ietekmējošiem faktoriem un nozīmīgākajām izmaiņu tendencēm kopš 2001. gada.

OECD Starptautiskā pieaugušo kompetenču novērtēšanas programmas pētījuma (*Programme for the International Assessment of Adult Competencies*) (turpmāk – [PIAAC](#)) 2022.-2023. gada cikla primārās datu izpētes posma aktualitātes

Pārskata periodā Latvijas Universitātes Sociālo un politisko pētījumu institūta (turpmāk – LU SPPI) pētnieki sadarbībā ar starptautiskā konsorcijs kolēģiem pabeidza darbu pie PIAAC datu masīva sagatavošanas. Turpinās sadarbība ar Ziemeļvalstu-Baltijas OECD PIAAC tīkla pētniekiem – darbs pie kopīgiem materiāliem par dalību OECD PIAAC otrā cikla pētījumā. LU SPPI pētnieki LU SPPI turpināja apmācību [seminārus praktiskam darbam](#) ar IEA izstrādāto datu apstrādes programmatūru IEA IDB *Analyzer* reģionālajās augstskolās un Rīgā. Š.g. rudenī (oktobrī-novembrī) šie semināri notika Rīgā, Valmierā, Jelgavā, Daugavpilī un Rēzeknē. Novembrī tika sagatavots ziņojums "OECD PIAAC: Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas Starptautiskās pieaugušo kompetenču novērtēšanas programmas otrā cikla pirmie rezultāti Latvijā". Sadarbībā ar IZM un OECD ekspertiem un PIAAC konsorcijs tika sagatavoti materiāli OECD PIAAC pirmo rezultātu prezentācijai konferencē "Pieaugušo prasmes: cilvēkkapitāla attīstības priekšnoteikums", kas notika LU Lielajā aulā 2024. gada 11. decembrī. Plašāka informācija par konferenci, t. sk. pasākuma ieraksts un prezentācijas, pieejama IZM [vietnē](#).

IEA Starptautiskā pilsoniskās izglītības pētījuma (*International Civic and Citizenship Education Study*) (turpmāk – [ICCS](#)) 2022. gada cikla sekundārās datu izpētes posma aktualitātes

Turpināta pilsoniskās piederības un attieksmes padziļināta izpēte, izstrādājot zinātniski pētniecisku rakstu, kas top, balstoties uz ECER 2024 konferences referātu "Skolēnu piederības Eiropai izjūta: Eiropas Savienības valstu gadījuma izpēte IEA ICCS 2022 pētījumā" (*Students' Sense of Belonging to Europe: Case of the European Union Countries in IEA ICCS 2022*). Rakstu plānots iesniegt gada sākumā. Tiek turpināts darbs pie pierādījumos balstītas mācīšanas un mācīšanās stratēģijas un tehnikas piedāvājuma skolēnu un skolotāju pilsoniskās kompetences (zināšanu, prasmju un attieksmju) attīstībai un stiprināšanai, izveidojot digitālo atbalsta materiālu kopu 7.-9.klašu skolēniem (ICCS mērķa grupa 8.klase). Materiāls balstās uz ICCS 2022 pētījuma skolēnu rezultātiem, izstrādājot mācību materiālu par tēmām, kurās ir vājākie rezultāti (skolēnu viedoklis par diskusijām atvērtu klasi/ iekļaujošas un drošas vides veidošana diskusijām klasē, skolēnu uztvere par skolēnu-skolotāju attiecībām skolā, skolēnu sagaidāmā elektorāta līdzdalība, skolēnu sagaidāmā līdzdalība legālās aktivitātēs, skolēnu uzskati par draudiem demokrātijai). Šīs tēmas tiek sasaistītas ar prasmju rezultatīvajiem

4.2.2.5. projekta 2024. gada ceturrtā ceturkšņa progress ziņojums

rādītājiem, mācību metodēm, tēmas piemēru, resursiem. Ir vienošanās ar VISC par to, ka materiāls tiks izvietots <https://mape.gov.lv/>.

Novembrī ICCS 2022 pētījuma koordinatore Latvijā dalība ICCS 2027 nacionālo koordinatoru seminārā (Brisele, Beļģija), kura laikā tika pārrunāts jaunā cikla koncepta ietvars, tēmas un jautājumi pēc būtības. 27.novembrī dalība VISC rīkotajā [seminārā](#) sociālo zinību skolotājiem ar prezentāciju "Ieteikumi skolotājiem pilsoniskās izglītības jomā", kurā skolotājiem tika izstāstīti ICCS 2022 pētījuma sekundārie rezultāti un 2024.gada pavasarī veiktā kvalitatīvā pētījuma rezultāti, sniedzot praktiskus ieteikumus skolotājiem pilsoniskās līdzdalības mācīšanai skolās.

Projekta svarīgākās uzraudzības aktualitātes pārskata periodā –

– 2024. gada 27. oktobrī IZM iesniedza KPVIS ceturto maksājumu pieprasījumu 293 716,44 eiro apjomā, kas tika apstiprināts 18. decembrī. Kopumā 4.2.2.5. projektā ir apstiprināti izdevumi 1 090 596,85 eiro apmērā, t.i. 18,9% no kopējā sešu gadu periodā investējamā apjoma. Tāpat arī 2024. gada 27. oktobrī un 28. novembrī tika precizēts plānoto maksājumu pieprasījumu iesniegšanas grafiks.

– Periodā no 2024. gada 10. oktobra līdz 20. decembrim KPMG Baltics īstenoja sadarbības partneru iekšējās kontroles sistēmas, kas attiecas uz projektu, auditu. Gala ziņojumā tika saņemts atzinīgs vērtējums, vienlaikus rekomendējot katrai iestādei pilnveides pasākumus un ikgadēja pašnovērtējuma principa ieviešanu. 2025. gada 6. janvārī sadarbības partneri saņēma pašnovērtējuma anketu (2F un 3K risku pārbaudes veidlapas) pirmreizējā novērtējuma īstenošanai līdz š.g. 30. jūnijam.

– 2024. gada 30. oktobrī noritēja otrā [Uzraudzības padomes](#) sanāksme, kurā citstarp tika apstiprināta projekta [komunikācijas stratēģija](#), kā arī uzsākts regulārais projekta darba grupu (komandējumu) un risku vadības statusa ziņojums.

– 2024. gada 23. decembrī IZM atjaunoja Sadarbības līgumu ar LU IPI, papildinot ar [ICCS 2027. gada](#) cikla datu savākšanas un primārās analīzes īstenošanu.

Dalība pētījumos īstenota Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.-2027. gadam 4.2.2. specifiskā atbalsta mērķa "Uzlabot izglītības un mācību sistēmu kvalitāti, iekļautību, efektivitāti un nozīmīgumu darba tirgū, tostarp ar neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanas palīdzību, lai atbalstītu pamatkompetenču, tostarp uzņēmējdarbības un digitālo prasmju, apguvi, un sekmējot duālo mācību sistēmu un mācekļības ieviešanu" 4.2.2.5. pasākuma "Dalība starptautiskos izglītības pētījumos izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas attīstībai un nodrošināšanai" projekta Nr. 4.2.2.5/1/23/I/001 "Dalība starptautiskos izglītības pētījumos izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas attīstībai un nodrošināšanai" ietvaros, to līdzfinansē Eiropas Sociālais fonds Plus.

